

EU-konform cirkusz

Elefántsám egy cirkuszban – megfelelő tartási körülmények mellett vállalható lenne néhány tucat vadállat torzult személyiségfejlődése | **Forrás:** Népszava

Habár a látószöge nagyon sajátos, a karikatúra-művészet hivatalból köteles a jelenségek lényegét kiemelni. A SKANDI rejtvényűség-gyűjteményemet magától értetődően a lapszámok megjelenési sorrendje alakította, itt most a legutóbbi időszakban „kiollózott” tucatnyi alkotás ábrázolásait összegzem. A cirkusz, a manézs világát megjelenítő rajzokon mindösszesen egyetlen ekvilibrista jelenik meg, és abszolút többségben vannak a négylábúak, a két nyuszi (vadállat-posztamensen) mellett az elefántok és az oroszlánok. A múlt század közepe táján (1965) megjelent bélyegsorozat tíz darabjából is mindösszesen csak kettőről (1 zenebohóc, 1 trapézos) hiányoznak az állatok. Van viszont foka, elefánt, bicikliző medve, és vannak nagymacskák, amelyek közül egyikük akkoriban bizony még az elhíresült tűzkarikán is átugorhatott.

A vizualitáson túllépve csokorba szedhetünk az állatprodukciókkal kapcsolatban néhány prominens értelmiségi véleményt is (Kritika, 1999). Érdekes talán Esterházy Péterrel kezdeni, aki a tigrisek pártján állt, és felháborítónak tartotta, hogy ezeket a tiszteletreméltó állatokat „az ember, mint mitugrász” egzecírozgatja. Csányi Vilmos sem

megengedő a nagymacskákkal kapcsolatban, ám az elefántokat, csimpánzokat elfogadja (áldozat a gyermek-élmény oltárán). Buda Béla az idomítás ügyességét, az állattal való kommunikációt kedvelte, Kepes András is ezeket a mulatságos történeteket emelte ki, Seregi László (minden idők legnagyobb magyar koreográfusa) is „rendkívül” szerette és tisztelte az állatszámokat.

Ugyanez a tanulmány idézi **Eörsi Istvánt**, aki első ötleteiként impulzív töredezettséggel ragadta meg a lényegét: „egy mesevilág, amiben az állat reálissá válik. Tehát egy mese, ami csak könyvekből meg filmekből ismert, egyszer csak háromdimenzióssá válik, mint egy medve, vagy egy oroszlán, vagy egy bármilyen állat, ami a gyerek számára csak a mesében létezett. És ez kiderül, hogy van. Nemcsak hogy van, hanem hát okos. Valóban ért a szóból, tehát valóban lehet vele beszélgetni, mint ahogy a mesében is beszélgetnek.” Abban mindenki egyetértett, hogy a gyerekekről szól ez a történet, és az előadások sine qua non-ja az állatprodukció. Csepeli György külön hangsúlyozta, milyen „örült” fontos szerepe van ennek a kulturális intézménynek az elsődleges szocializációban.

Hogy a nehezebben emészthető fogalmiság tartományából is adjak némi ízelítőt, a témában egyelőre egyedüli tudományos időszaki kiadvány legutolsó cikkéből idézek, amely szerint „a Haeckel törvénynek megfelelő, a méhen belüli törzsfajlódást végigjáró folyamathoz hasonlóan a szellemi-lelki érés a kultúratörténet lépcsőin halad végig, a kisgyerekkor animizmusától a kamaszkor 19. századi korszellemnek megfeleltethető, az emberi felsőbbrendűségbe és legyőzhetetlenségbe vetett hitig. Az óvodás korú gyerek számára az urbanizált környezetben csakis a bicikliző majom vagy medve, a borotváló elefánt és az ő társaik biztosítják az állatvilággal történő tényleges empátia kialakulásának lehetőségét; a kamasz fiú (vagy lány) pedig ténylegesen megerősödik lélekben az oroszlánszelídítővel történő azonosulás során.” (Cirkuszi Akrobatika – 12. évf. 2. sz., 2019. ősz)

Kétségtelen, hogy a nyugati kultúrkör mára erősen intellektualizálódott, szubtilis ízlésvilága régen túllépett a tradicionális cirkuszkultúrán. Valóban Magyarország lenne az Európai Unióban az utolsó, ahol végleg és teljesen kitiltanák a porondról a vadállatokat. Egy percre sem állítom, hogy szél ellen egyszerű dolog a vitorlázás, vagy azt, hogy aktuális volna napirendre tűzni a 222/2007-es kormányrendelet, vagyis a „Menázséria-törvény” fellazítását. De legalább ne tapsoljunk örömmünkben, és azt végképp bicskanyitogatónak tartom, hogy Fekete Péter, a Fővárosi Nagycirkusz főigazgatója – úgy is, mint a terület Vidnyánszky Attilája – az elsők között üdvözölte Gajdos László ez irányú tervét.

Jómagam a gyerekek pártján állok, és álságosnak tartom a militáns állatvédők kirohanásait. Megfelelő tartási körülmények mellett szerintem vállalható lenne néhány tucat vadállat torzult személyiségfejlődése, különösen annak fényében, hogy mindig és mindenki teljes mellszélességgel kiáll a házi kedvencek ivartalanítási programja mellett. Ha engem választásra kényszerítenének, inkább a PhD-t rádiroznám ki az életemből, mintsem a szexet (az állatoknak ráadásul egyáltalán semmiféle szublimálási lehetőségük nincsen).